

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור מסכת מגילה דף כא

לע"נ הרב אברהם ישעיהו הבר זצ"ל

הערה חשובה: המילים המודגשות הן תמצית העניינים וניתן לקרוא אותן בפני עצמן כסיכום מהיר.

דף כא

עריפת עגלה - ביום

כשנמצא אדם הרוג, ולא ידוע מי הרגו, זקני העיר הקרובה אליו, מביאים עגלה, ועורפים אותה בנחל איתן.

וזמן העריפה של העגלה ביום ולא בלילה, כי נאמר בענין לשון כפרה, כקדשים, "פפר לעמך ישראל אשר פדית ה' ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל ונפפר להם הדם" (דברים כ"א ח'), והרי היא כקדשים, שזמנם ביום ולא בלילה.

טהרת מצורע - ביום

ביום שהמצורע נרפא מצרעתו מתחילים את סדר טהרתו בהבאת צפרים ועץ ארז ואזוב ושני תולעת, שנאמר "וְצָנָה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמַּטְהָר שְׁתֵּי צִפְרִים חַיִּוֹת טְהוֹרוֹת וְעֵץ אֶרֶז וְשָׁנִי תוֹלַעַת וְאַזְב" (ויקרא י"ד ד').

ודבר זה זמנו ביום, שנאמר בתחילת הענין, "זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן" (ויקרא י"ד ב').

סידור בזיכין וסילוק בזיכין

לדעת תנא קמא במסכת מנחות, בכל שבת כשהיו מסלקים את לחם הפנים ובזיכי הלבונה מהשלחן שבמקדש, והיו נותנים את החדשים במקום הישנים, היו עושים זאת באופן שלא יהיה השלחן פנוי כלל.

שהיו עומדים כהנים משני צידי השלחן, אלה מושכים אליהם את הישנים כלפי חוץ לצד שהם עומדים בו, ואלה מכניסים כלפי פנים השלחן מהצד שהם עומדים בו, כך שכל טפח שסילקו ממנו מצד אחד את הישנים, מיד היו נותנים בו מהצד השני את החדשים.

לקיים מה שנאמר "וְנָתַתָּ עַל הַשֻּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים לְפָנָי תָּמִיד" (שמות כ"ה ל').

ולדעת רבי יוסי, אפילו אם סילק את הישנים בבקר בתחילת היום וסידר במקומם את החדשים בסוף היום, אף על פי שמשך רוב היום היה השלחן פנוי מלחם הפנים, אין בכך כלום, ועדיין נתקיים הכתוב, "וְנָתַתָּ עַל הַשֻּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים לְפָנָי תָּמִיד".

שלא הקפיד הכתוב אלא שיעבור על השלחן לילה בלא לחם.

ומשנתו היא כדעת רבי יוסי, וזה מה שבאה ללמד במה ששנינו בה "כל דבר שמצוותו ביום כשר כל היום", שניתן לתת את החדשים כל היום, ולא דווקא סמוך לסילוק הישנים.

קצירת העומר וספירת העומר - בלילה

כל הלילה כשר לקצירת העומר ולספירת העומר.

וענין זה מבואר במסכת מנחות ולהשלמת העניין העתקתי משם את הדברים הבאים:

בעניין הקרבת מנחת העומר נאמרו שלוש מצוות: (א) קצירת העומר, "וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ". (ב) ספירת העומר, "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמֶּחֶרֶת הַשַּׁבָּת". (ג) הבאת מנחת העומר "וַהֲבֵאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן".

ומתוך הכתובים מבואר, שזמנו של שלושת המצוות הללו הוא ביום אחד.

תחילת הספירה והבאת המנחה ביום אחד, שנאמר, "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמֶּחֶרֶת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה", משמע שמיום ההבאה יתחילו לספור.

וכמו כן, קצירת העומר ותחילת הספירה ביום אחד, שנאמר, "מִהַחֵל חֶרְמֶשׁ בְּקֶמֶה תֵּחַל לְסַפֵּר שְׁבַעַת שְׁבַעוֹת", משמע, שבאותו יום של הקצירה, תתחיל לספור.

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור מסכת מגילה דף כא

לע"נ הרב אברהם ישעיהו הבר זצ"ל

ומתוך כך, שהספירה היא ביום אחד עם הקצירה, וגם ביום אחד עם ההבאה, **מבואר, שגם הקצירה וההבאה ביום אחד.**

ומכל מקום, אין זמנם בשוה באותו יום, שכן **ההבאה היא ביום ממש, ולא בלילה, שנאמר "מיום הביאכם".**

אבל הספירה היא מהלילה, שנאמר, "שבע שבתות תמימת [=שלימות] תהינה", ואין הספירה שבע שבתות תמימות, אלא אם כן היא מכניסתם כלומר מהלילה.

וכמו כן, **הקצירה היא בלילה, שכן היא קודם הספירה, שנאמר, "מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבעות", משמע, שרק אחר הקצירה מתחילה הספירה.**

הקטר חלבים ואברים - יום ולילה

קרבנות שקרבו היום, ניתן להקטיר את החלבים שלהם ואת האברים של העולות כל אותו יום שבו הוקרבו וגם כל הלילה שאחריו.

שנאמר, "צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו" (ויקרא ו' ב').

זמן אכילת קרבן פסח

לדעת רבי אלעזר, בשר קרבן הפסח נאכל למנויו רק עד חצות לילה של ליל הסדר.

שנאמר בו, "ואכלו את הבשר בלילה הזה עלי אש ומצות על מררים לאכלהו" (שמות י"ב ח'). וכן נאמר במכת בכורות, "ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והפיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ה'" (שמות י"ב ב').

ויש ללמוד בגזרה שווה, שכשם שמכת בכורות היתה בחצי הלילה, כך אכילת פסחים תהיה עד חצות הלילה.

ולדעת חכמים, מותר לאכול את בשר קרבן הפסח כל הלילה של ליל הסדר.

ומשנתו כדעת חכמים, וזה מה שבאה ללמד במה ששנינו בה, "כל דבר שמצוותו בלילה כשר כל הלילה", שמותר לאכול את בשר קרבן הפסח כל הלילה.

סליק פרק הקורא למפרע

פרק שלישי הקורא עומד

קריאה בציבור בעמידה או בישיבה

במשנתנו מבואר, שהקורא את המגילה, אם רצה, קורא כשהוא עומד, ואם רצה, קורא כשהוא יושב, ואין קפידה בדבר.

ובברייתא מבואר שהקורא בתורה בציבור, קורא בעמידה ולא בישיבה.

ואמר רבי אבהו, שדבר זה למד מהכתוב, "ואתה פה עמד עמדי ואדברה אליך את כל המצוה והחקים והמשפטים אשר תלמדם ועשו בארץ אשר אנכי נתן להם לרשתה" (דברים ה' כ"ז), הרי שתורה נתנה בעמידה, וכן יש לקרוא בה בציבור.

עמידה אצל הקדוש ברוך הוא

הקדוש ברוך הוא אמר למשה "ואתה פה עמד עמדי" משמע ששניהם יעמדו יחד.

ואמר רבי אבהו, אלמלא מקרא כתוב, אי אפשר לאומרו, כביכול אף הקדוש ברוך הוא בעמידה.

כלומר אילו לא היה מקרא כתוב בפירוש, לא היינו יכולים לומר בקדוש ברוך הוא לשון עמידה כמו בבני אדם, שלכאורה לא שייך בו עמידה.

לא ישב הרב על מטה וישנה

לתלמידו על גבי קרקע

לדברי רבי אבהו, כשהרב שונה לתלמידו

בקי צור

ללמוד להביץ ולזכור מסכת מגילה דף כא

לע"נ הרב אברהם ישעיהו הבר זצ"ל

יהיו שניהם בשווה, או שניהם יושבים על מטה או שניהם יושבים על הקרקע, אבל לא יהיה הרב על המטה והתלמיד על הקרקע.

שנאמר, "וְאֵתָהּ פֶּה עֹמֵד עִמָּדֶי" התלמיד כמו הרב.

לימוד תורה בעמידה או בישיבה

מימות משה ועד רבן גמליאל לא היו לומדים תורה אלא מעומד.

משמת רבן גמליאל, ירד חולי לעולם, והיו למדים תורה מיושב.

וזהו ששנינו, משמת רבן גמליאל בטל כבוד תורה.

משה בהר סיני בעמידה או בישיבה

כתוב אחד אומר, "בַּעֲלֹתֵי הַהָרָה לָקַחְתָּ לִּוְחֹת הָאֲבָנִים לִוְחֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר פָּרַת ה' עִמָּכֶם וְאִשָּׁב בְּהָר אֲרָבָעִים יוֹם וְאֲרָבָעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי" (דברים ט' ט').

וכתוב אחד אומר, "וְאֵנֹכִי עֹמְדֹתִי בְּהָר פְּנִימִים הָרִאשֹׁנִים אֲרָבָעִים יוֹם וְאֲרָבָעִים לַיְלָה וַיִּשְׁמַע ה' אֵלַי גַּם בַּפֶּעַם הַהוּא לֹא אָבָה ה' הִשְׁחִיתָדָּ" (דברים י" י'), ונאמרו מספר אופנים ליישב את שני הכתובים.

לדברי רב, משה היה עומד ולומד מפי הגבורה, ויושב ושונה שנית לבדו מה שלמד.

ולדברי רבי חנינא, משה לא היה עומד לגמרי, ולא יושב לגמרי, אלא שוחה כלומר כפוף.

ולדברי רבי יוחנן, משה היה עומד, כמבואר בכתוב השני. ומה שנאמר בכתוב הראשון שישב בהר, אין הכוונה ישיבה ממש, אלא הכוונה לכך שנתעכב שם ארבעים יום, שאין ישיבה אלא לשון עיכוב, כמו שנאמר, "וַתִּשְׁבּוּ בְּקִדְשׁ יָמִים רַבִּים פְּנִימִים אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם" (דברים א' מ"ו).

ולדברי רבא, הלכות רכות ונוחות, שקל להבינן, היה לומד מעומד, והלכות קשות היה לומד מיושב.

קריאה ותרגום בציבור

כשהיו קוראים בתורה ומפטירים בנביאים בבית הכנסת, היה מתורגמן שהיה מתרגם כל פסוק ופסוק לארמית.

והתקינו זאת, כדי שיבינו גם הנשים ועמי הארץ שאינם תלמידי חכמים, ואינם מבינים לשון הקודש אלא רק ארמית שהיא היתה הלשון המדוברת בבל.

להלן יתבאר אם קריאת התורה והתרגום צריכים להיות על ידי אחד בלבד או שאפשר ששניים יחד יקראו או יתרגמו.

קריאת התורה בציבור

קריאת התורה ותרגומה שווים בדין זה שלא תהיה לא הקריאה ולא התרגום על ידי שני אנשים יחד או יותר אלא כל פסוק ופסוק כשהוא נקרא או כשהוא מתורגם יהיה על ידי אדם אחד בלבד.

כי בדרך כלל אין אדם מסוגל לשמוע שני אנשים יחד [=תרי קלי לא משתמע].

ואם יקראו שנים יחד או יתרגמו שנים יחד, הציבור לא יבינו מה קוראים ומה מתרגמים. ודברי תורה הם הלכות, שאנו רוצים שהציבור ישמע ויבין.

ונשים ועמי הארץ שאינם מבינים לשון הקודש, אנו רוצים שישמעו התרגום, שהוא לשונם בבל, ויבינו אותו.

הפטרה בנביא בציבור

קריאת הנביא עצמו, מאחר שהוא עיקר הקריאה, צריך שתהיה על ידי אחד ולא על ידי שנים, כדי שישמע הציבור את הקריאה עצמה, ויבין.

ותרגום הנביא לציבור, שאינו אלא כדי שישמעו נשים ועמי ארצות, מאחר שהנביא

קישור לקבלת ה"בקי צור" ©

לתרומות והנצחות להוצאת מסכת מועד קטן

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור מסכת מגילה דף כא

לע"נ הרב אברהם ישעיהו הבר זצ"ל

אין בו מצוות כמו בתורה, לא הקפידו בו, והתירו לתרגם גם על ידי שנים יחד.

קריאת הלל ומגילה בציבור

כשקוראים הלל ומגילה בציבור להוציא רבים ידי חובתם, מאחר שחביבים הם, הציבור מכוונים דעתם, ומבינים אף כשרבים קוראים יחד, ולכן יכולים לקרוא גם עשרה יחד להוציא ציבור ידי חובתם.

הלל ומגילה	נביא	תורה	
אפילו עשרה	אחד	אחד	מקרא
	שנים	אחד	תרגום

ברכת המצוות

אמר רב יהודה אמר רב, כל המצוות כולן, מברך עליהן עובר לעשייתן, כלומר לפני קיום המצווה.

משמעות המילה "עובר"

נתבאר שכשרב רצה לומר, שיש לברך לפני קיום המצווה, אמר, שמברך על המצוות עובר לעשייתן. ועניין זה שהמילה "עובר" פירושה "קודם", מבואר ממספר כתובים.

לדברי רב נחמן בר יצחק, עניין זה מבואר בכתוב, "... וַיֵּרָץ אַחִימֵעַץ דָּרָךְ הַכֹּפֶר וַיַּעֲבֹר אֶת הַכּוֹשֵׁי" (שמואל ב' י"ח כ"ג), שפירושו, אחימעץ רץ, והקדים את הכושי.

לדברי אביו, עניין זה מבואר בכתוב האמור ביעקב, "וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה שִׁבְעַ פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אַחִיו" (בראשית ל"ג ג'), שפירושו הוא הקדים אותם.

ויש אומרים שעניין זה מבואר בכתוב, "עָלָה הַפָּרֶץ לִפְנֵיהֶם פָּרְצוּ וַיַּעֲבְרוּ שָׁעַר וַיִּצְאוּ בּוֹ וַיַּעֲבֹר מֶלֶכָם לִפְנֵיהֶם וְה' בְּרָאשָׁם" (מיכה ב' י"ג), שפירושו יקדים לילך בראש.

ברכות שלפני קריאת המגילה

לדברי אביו, לפני קריאת המגילה מצווה לברך בכל מקום, כפי שנתבאר, שהרי כל המצוות מברכים עליהם קודם עשייתן.

ושלוש ברכות מברכים קודם קריאת המגילה, וסימן מנ"ח. שכן בירך רב ששת מקטרוזיא כשנזדמן לפני רב אשי.

(א) ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וציונו על מקרא מגילה.

(ב) ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שעשה נִיִּסִּים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.

(ג) ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שהִחַיֵּינוּ וקיימנו והגענו לזמן הזה.

ברכה שלאחר קריאת המגילה

יש מקומות שנוהגים לברך ברכה גם לאחר קריאת המגילה, ויש מקומות שנוהגים שלא לברך ברכה לאחר קריאת המגילה. ובכל מקום יש לעשות כפי מנהג המקום.

והברכה שמברכים אחר קריאת המגילה במקום שנהגו היא:

"ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם (האל) הרב את ריבנו, והדן את דיננו, והנוקם את נקמתנו, והנפרע לנו מצרינו, והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו".

יש אומרים שמסיימים את הברכה, "ברוך אתה ה' הנפרע לישראל מכל צריהם".

ורבא אמר שמסיימים את הברכה "ברוך אתה ה' האל המושיע".

ולפיכך אמר רב פפא שמסיימים בשתי הנוסחאות, "ברוך אתה ה' הנפרע לישראל מכל צריהם האל המושיע".

הקריאה בשני ובחמישי ובשבת במנחה

במסכת בבא קמא מבואר, שעזרא תיקן

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור מסכת מגילה דף כא

לע"נ הרב אברהם ישעיהו הבר זצ"ל

לישראל, שיהיו קוראים בתורה ביום שני וביום חמישי.

ומבואר במשנתנו, שבשני זמנים אלו, וכן בשבת במנחה, **קוראים בתורה שלושה קרואים**, ופירש רש"י שקוראים כהן לוי וישראל. ונחלקו חכמים כנגד מי תקנו את שלושת הקרואים.

לדברי רב אסי, תקנו שלושה קרואים כנגד **תורה נביאים וכתובים**.

ולדברי רבא, תקנו שלושה קרואים כנגד **כהנים לויים וישראלים**.

ואמרו שבשני וחמישי ושבת במנחה, כשם שאין פוחתים משלושה קרואים, כך גם אין **מוסיפים על שלושה קרואים**, וגם אין **מפטירין בנביא**.

והטעם לכך שאין מוסיפים על שלושה קרואים ולא מפטירין בנביא, **כדי שלא להכביד על הציבור**, שכן שני וחמישי של ימות החול ימי מלאכה הן, וטורח לציבור להיבטל ממלאכתם, ושבת במנחה, סמוך לחשיכה הוא, שכל היום היו רגילים לדרוש.

אין לפחות מעשרה פסוקים

רב שימי שנא ברייתא, בה מבואר, שבכל **קריאה בתורה**, אף בשני וחמישי שקוראים שלושה קרואים, אין פוחתים בקריאה כולה מעשרה פסוקים.

ופסוק כמו **"וַיִּדְבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר"** (שמות ו' י') אף שאין למדים ממנו דבר, עולה מהמנין.

ונחלקו חכמים כנגד מי תקנו לקרוא עשרה פסוקים.

לדברי רבי יהושע בן לוי, תקנו לקרוא עשרה פסוקים **כנגד עשרה בטלנים** שבבית הכנסת.

לדברי רב יוסף, תקנו לקרוא עשרה פסוקים **כנגד עשרת הדברות** שנאמרו למשה בסיני.

לדברי רבי לוי, תקנו לקרוא עשרה פסוקים **כנגד עשרה הילולים** שאמר דוד בספר תהלים.

ולדברי רבי יוחנן, תקנו לקרוא עשרה פסוקים **כנגד עשרה מאמרות** שבהן נברא העולם.

עשרה מאמרות

נתבאר שהעולם נברא בעשרה מאמרות, שכן **תשע פעמים** נזכר במעשה הבריאה מאמרו של הקדוש ברוך הוא, **"וַיֹּאמֶר ..."**.

והמאמר הנוסף הוא תחילת הספר, **"בְּרֵאשִׁית"**, שכן תחילת הבריאה, אף על פי שלא נאמר בה לשון אמירה, **במאמר היתה**, שנאמר, **"בְּדִבְרֵי ה' שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ וּבָרוּחַ פָּיו כָּל צָבָאִם"** (תהלים ל"ג ו').

מי מהשלושה קורא ארבעה פסוקים

בשני ובחמישי ובשבת במנחה, שיש שלושה קרואים, הגם שכל יחיד רשאי לקרוא בתורה שלושה פסוקים [כפי שיתבאר בעזה"י בדף כ"ד], מאחר שאין פוחתים מעשרה פסוקים לכולם יחד, אי אפשר ששלושתם יקראו כל אחד שלושה פסוקים בלבד, ותהא כל הקריאה תשעה פסוקים, אלא אחד מהם יקרא ארבעה פסוקים, שלא לפחות מעשרה פסוקים בציבור. ואמר רבא כך:

אם בא הראשון וקרא ארבעה פסוקים, הרי זה משובח, ואין לומר שהיה לו להניח הכבוד לאחרים. **שכן מצינו לענין תרומת הלשכה, שמצווה בראשון**.

שכך מבואר במסכת שקלים, כשהיו נוטלים מעות מהלשכה שבה נתנו כל ישראל מחצית השקל, כדי לקנות בהם קרבנות ציבור, היו נוטלים את המעות בשלוש קופות, וכתוב על הקופות, על האחת אי על השניה ב' ועל השלישית ג' כדי שידעו באיזה סדר נטלו את המעות, ויקנו תחילה מהקופה הראשונה,

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור מסכת מגילה דף כא

לע"נ הרב אברהם ישעיהו הבר זצ"ל

מפני שמצווה בראשון.

ואם לא קרא הראשון ארבעה פסוקים, ובא השני וקרא ארבעה פסוקים, הרי זה משובח, ואין לומר שהיה לו להניח הכבוד לשלישי. **שכן מצינו לענין נרות המנורה, שהאמצעי חשוב.**

שנאמר (במדבר ח' ב'), "וַיְדַבֵּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתָּ אֵלָיו בְּהִעָלְתָּךְ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה" זה נר אמצעי שבגוף המנורה "וַיֹּאֲרוּ שְׁבַע הַנְּרוֹת", מלמד שמצדד פני כל הנרות כלפי נר מערבי שהוא נר אמצעי, ואת הנר המערבי כלפי שכינה לצד קודש הקדשים, ואמר רבי יוחנן מכאן שאמצעי משובח.

ואם לא קראו לא הראשון ולא השני ארבעה פסוקים, ובא השלישי וקרא ארבעה פסוקים, הרי זה משובח, משום מעלין בקדש ואין מורידין.

ומבואר בפירוש רש"י, שהקורא ארבעה פסוקים אינו משובח רק כשהוא לבדו קרא ארבעה, אלא אף כשכולם קראו ארבעה, כגון שהיו בפרשה שנים עשר פסוקים, כל אחד ואחד מהם משובח.

ומעשה ברב פפא נזדמן לבית כנסת של אבי גיבר וקרא ראשון ארבעה פסוקים ושבח אותו רב פפא

המברכים על קריאת התורה

דין המשנה הוא, שהראשון שקורא בתורה מברך ברכה שלפניה [אשר בחר בנו] ולא ברכה שלאחריה. והאחרון הקורא בתורה מברך ברכה שלאחריה [אשר נתן לנו] ולא ברכה שלפניה, ושאר הקוראים קוראים, ואינם מברכים כלל.

ודין זה שווה, בין בשני וחמישי שקוראים שלושה, ובין בראשי חדשים וחולו של מועד שקוראים ארבעה, ובין ביום טוב שקוראים חמישה, ובין ביום הכפורים שקוראים ששה, ובין בשבתות שקוראים שבעה, לעולם הראשון מברך לפניו בלבד, והאחרון לאחריו בלבד, ושאר הקוראים אינם מברכים.

ובזמן התלמוד התקינו, שכל אחד מהקוראים מברך לפניו ולאחריה.

והטעם לכך שתקנו שכל אחד מברך לפניו, גזרה משום הנכנסים. שאם יכנס אדם לבית הכנסת לאחר שבירך הראשון, כשלא ישמע את האחרים מברכים, יאמר, אין ברכה בתורה לפניו.

והטעם לכך, שתקנו שכל אחד מברך לאחריו, גזרה משום היוצאים. שאם יצא אדם מבית הכנסת קודם שסיים האחרון, ולא ישמע אותו מברך לאחריו, יאמר, אין ברכה בתורה לאחריו.

הקריאה בראשי חדשים ובחולו של מועד

בראשי חודשים ובחולו של מועד, מאחר שיש בהם מעלה על ימות החול, קוראים בהם בתורה ארבעה קוראים, [ובדף כ"ב יתבאר בעזה"י מה מעלתם]. אין פוחתים מארבעה קוראים, ואין מוסיפים על ארבעה קוראים, ואין מפטירים בנביא.

והטעם לכך שאין מוסיפים על ארבעה קוראים ולא מפטירים בנביא, כדי לא לבטל את העם ממלאכה המותרת בימים אלה.

ולעיל כבר נתבאר, מי מהקוראים מברך על התורה, אם הראשון והאחרון בלבד, או כולם.

[פרשת התמיד. במדבר כ"ח א'-ח'] (א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. (ב) צו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶמְרָתָּ אֲלֵהֶם אֶת קְרֻבְנֵי לְחָמֵי לְאִשֵּׁי רִיחַ נִיחָחֵי תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעֲדוֹ. (ג) וְאֶמְרָתָּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לָהּ כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תְּמִיד. (ד) אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים. (ה) וְעִשְׂרִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כֶּתִית רְבִיעֵת הֵהוּן. (ו) עֹלֹת תְּמִיד תַּעֲשֶׂינָהּ בָּהֶר סִינֵי לְרִיחַ נִיחָח אִשָּׁה לָהּ. (ז) וְנִסְכּוֹ רְבִיעֵת הֵהוּן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֶּדֶשׁ הַסֹּד נֶסֶךְ שֶׁכֶר לָהּ. (ח) וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים כְּמִנְחַת הַבֶּקֶר וְכִנְסָכּוֹ תַעֲשֶׂה אִשָּׁה רִיחַ נִיחָח לָהּ.

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור מסכת מגילה דף כא

לע"נ הרב אברהם ישעיהו הבר זצ"ל

[פרשת קרבן שבת. במדבר כ"ח ט"י-י"א] (א) וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיט שְׁנֵי כִבָּשִׁים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם וְשְׁנֵי עֶשְׂרִינִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ. (ב) עֲלֵת שֶׁבֶת בְּשֶׁבֶתוֹ עַל עֲלֵת הַתְּמִיד וְנִסְכָּהּ.

[פרשת קרבן ראש חודש. במדבר כ"ח י"א-ט"ו] (א) וּבְרֵאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה לַה' פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאֵיל אֶחָד כִּבָּשִׁים בְּנֵי שָׁנָה שֶׁבַע תְּמִימִם. (ב) וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִינִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לֶפָר הָאֶחָד וְשְׁנֵי עֶשְׂרִינִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְאֵיל הָאֶחָד. (ג) וְעֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לֶכֶּבֶשׂ הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ נִיחַח אֲשֶׁה לַה'. (ד) וְנִסְפִיחָם חֲצִי הַהֵין יִהְיֶה לֶפָר וּשְׁלִישִׁת הַהֵין לְאֵיל וּרְבִיעֵת הַהֵין לֶכֶּבֶשׂ יֵין זֹאת עֲלֵת חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ לְחֳדָשֵׁי הַשָּׁנָה. (ה) וּשְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לַחֲטָאת לַה' עַל עֲלֵת הַתְּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ.

חלוקת קריאת ראש חודש לארבעה

קרואים

בראשי חודשים קוראים בתורה שלוש פרשיות סמוכות של תחילת פרשת המועדות.

פרשה ראשונה היא **פרשת קרבן התמיד**, "צו את בני ישראל וְאֶמְרָתָּ אֲלֵהֶם אֵת קֶרְבְּנֵי לְחֻמֵּי", **ויש בה שמונה פסוקים**.

פרשה שניה היא **פרשת קרבן שבת**, "ובימים השֶׁבֶת שְׁנֵי כִבָּשִׁים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם", **ויש בה שני פסוקים**.

ופרשה שלישית היא **פרשת קרבן ראש חודש**, "ובְּרֵאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ", **ויש בה חמישה פסוקים**.

ועולא בר רב נסתפק לפני רבא, כיצד יחלקו את הקריאה הזו לארבעה קרואים.

אם יקראו הראשון והשני, כל אחד שלושה פסוקים, ישארו בפרשת התמיד שני פסוקים, וכלל בידינו, אין משיירים בפרשה פחות משלושה פסוקים, [מטעם שיתבאר בעזה"י בהמשך].

ואם יקראו הראשון והשני כל אחד ארבעה פסוקים, ויסיימו שניהם את פרשת התמיד, ויניחו לשני האחרונים את פרשת קרבן שבת, שהיא שני פסוקים, ואת פרשת קרבן ראש חודש שהיא חמישה פסוקים, לא יוכלו לחלק להם את הפרשיות הללו.

שכן, אין לומר שהשלישי יקרא שני פסוקים של פרשת קרבן שבת ופסוק אחד נוסף של פרשת קרבן ראש חודש, משום שכלל בידינו, אין מתחילים בפרשה פחות משלושה פסוקים, [מטעם שיתבאר בעזה"י בהמשך].

וכמו כן אין לומר שהשלישי יקרא שלושה פסוקים מפרשת ראש חודש, כי אז ישארו לאחרון שני פסוקים בלבד.

ענה לו רבא, זו לא שמעתי, כיוצא בו שמעתי, כלומר בדבר זה לא קבלתי מרבתי כיצד יש לעשות, אבל בדבר הדומה לו שמעתי, ומשם יש ללמוד כיצד לעשות בזה.

והכוונה למבואר להלן בעזה"י, בענין קריאת מעמדות, שבאופן דומה, על כרחנו יש לנו לחלק פרשה של חמישה פסוקים לשלישי ולרביעי.

לדעת רב, השלישי קורא שלושה פסוקים ראשונים שבה, והרביעי חוזר פסוק אחד שקרא ראשון, וקורא עוד שנים.

ולדעת שמואל, מחלקים את הפסוק האמצעי ביניהם, השלישי קורא חציו הראשון, והרביעי קורא חציו השני.

ונמצא לפי זה מסקנת הגמרא שבראש חודש כך חלוקת הפרשה בין הקרואים:

הראשון קורא ארבעה פסוקים ראשונים של פרשת התמיד.

והשני קורא ארבעה פסוקים אחרונים של פרשת התמיד.

והשלישי קורא שני פסוקי פרשת קרבן שבת, ועוד שלושה פסוקים [או שנים וחצי פסוקים] מפרשת ראש חודש.

והרביעי קורא שלושה פסוקים אחרונים [או שנים וחצי פסוקים אחרונים] של פרשת ראש חודש.